

ประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการพัฒนากลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา

กลุ่มชาติพันธุ์ภาคเหนือของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน

EFFICIENCY OF THE DEVELOPMENT PROJECT OF THE LANNA

CIVILIZATION TOURISM GROUP AND THE NORTHERN

ETHNIC GROUPS OF THE CULTURAL OFFICE

MAE HONG SON PROVINCE

อนุศักดิ์ บัวลา Anusak Buala

วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Lamphun Monks College Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Rawirotnbuala1234@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1.ศึกษาระดับการปฏิบัติประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการพัฒนากลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา กลุ่มชาติพันธุ์ภาคเหนือของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน 2.เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการพัฒนากลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา กลุ่มชาติพันธุ์ภาคเหนือของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3.นำเสนอแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการพัฒนากลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา กลุ่มชาติพันธุ์ภาคเหนือของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยการประยุกต์ตามหลักธรรมอิทธิบาท 4 เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 306 ตัวอย่าง จากประชากรที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่เข้าร่วมกิจกรรมสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 11 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลเนื้อหาเชิงพรรณนาอ้างอิงคำพูดบุคคล

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการพัฒนากลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา กลุ่มชาติพันธุ์ภาคเหนือของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. ผลการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการพัฒนากลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา กลุ่มชาติพันธุ์ภาคเหนือของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการพัฒนากลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา กลุ่มชาติพันธุ์ภาคเหนือของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน ตามหลักอิทธิบาท ๔ ผู้รับผิดชอบโครงการต้องเป็นผู้รักงานในหน้าที่ที่ตนรับผิดชอบอยู่และเอาใจใส่กระตือรือร้นในการทำงาน นอกจากนี้หน่วยงานควรสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน เพื่อให้บุคลากรเกิดความรักและความพอใจที่จะปฏิบัติงาน การสร้างความรักความสามัคคีในหน่วยงาน เพื่อร่วมกันแก้ปัญหา คิดวิเคราะห์สร้างสรรค์เพื่อหารูปแบบการทำงาน และควรมีการทบทวน ไตร่ตรองและการถอดบทเรียนในการปฏิบัติงานเพื่อสร้างเป็นแนวทางปฏิบัติให้กับการทำงานในครั้งต่อไป โดยนำหลักอิทธิบาท ๔ มาประยุกต์และบูรณาการกับนโยบายของภาครัฐเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

คำสำคัญ : ประสิทธิภาพการดำเนินโครงการ. กลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา. กลุ่มชาติพันธุ์ภาคเหนือ.

Abstract

The objectives of this study were: 1. To study the level of practice and operational efficiency of the Lanna Civilization Tourism Group Development Project. Northern Ethnic Groups of Mae Hong Son Provincial Cultural Office. 2. To compare public opinions on the operational efficiency of the Lanna Civilization Tourism Group Development Project. Northern Ethnic Groups of Mae Hong Son Provincial Cultural Office Classified by personal factors. 3. Propose guidelines for improving the operational efficiency of the Lanna Civilization Tourism Group Development Project. Northern Ethnic Groups of Mae Hong Son Provincial Cultural Office By applying the principle of Iddhibat. 4. It is a mixed method research. The number of samples used to collect data was 306 samples from the population aged 18 years and over who participated in the activities. The statistics used to analyze the data were percentage.

mean. standard deviation. and in-depth interviews with key informants. amounting to 11 photographs/person. Descriptive content was analyzed based on personal speech.

The findings of this research as follows:

1. The level of opinions towards the operational efficiency of the tourism group development project. Lanna civilization Northern Ethnic Groups of Mae Hong Son Provincial Cultural Office Overall. it was at a high level. When classified by side. it was found that at a high level in every aspect.

2. The comparison of performance efficiency of the Northern Lanna Civilization Tourism Group Development Project of the Mae Hong Son Provincial Cultural Office. Classified by personal factors. it was found that respondents with gender. age. level of education The average monthly income is different. There are no different opinions.

3. Guidelines for improving the operational efficiency of the Northern Ethnic Lanna Civilization Tourism Group Development Project of the Mae Hong Son Provincial Cultural Office According to the principle of power 4. the person in charge of the project must be a person who loves the job in which he or she is responsible and is attentive and enthusiastic in working. To make personnel love and satisfaction with work creating love and unity in the organization to jointly solve problems Think analytically and creatively to find work patterns. and should be reviewed Reflect on and take lessons from operations to create guidelines for the next work. By applying the Iddhibat 4 principle and integrating it with government policies to achieve maximum efficiency.

Keywords: Efficiency of project implementation. Lanna Civilization Tourism Group. Northern Ethnic Group.

บทนำ

ประเทศไทยตระหนักถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวในฐานะกลไกหลักในการช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ โดยในปี 2560 การท่องเที่ยวของไทยสามารถสร้างรายได้กว่า 2.75 ล้านล้านบาท และมีขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว (Travel & Tourism Competitiveness) อยู่ในอันดับที่ 34 จาก 136 ประเทศ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ผ่านมาของไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม อุตสาหกรรมท่องเที่ยวนั้นมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาตามสภาวะการณ์โลกและพฤติกรรมของผู้บริโภคอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของไทยจึงต้องมีการปรับตัวตามกระแสโลกที่เปลี่ยนแปลงไป และวางแผนการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด เพื่อรักษาและพัฒนาขีดความสามารถด้านการท่องเที่ยวของประเทศ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างมาก โดยในแง่เศรษฐกิจนั้น การท่องเที่ยวก่อให้เกิดรายได้ในรูปแบบเงินตราต่างประเทศ ซึ่งจะช่วยในการปรับดุลการชำระเงินของประเทศสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ การส่งเสริมการท่องเที่ยวในระดับท้องถิ่นก่อให้เกิดการกระจายตัวของนักท่องเที่ยวไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ซึ่งนำมาสู่การจ้างงานและการสร้างอาชีพทั้งในภาคการท่องเที่ยวโดยตรง และการจ้างงานในภาคอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เกิดการกระจายรายได้ไปสู่ชุมชนและท้องถิ่น ซึ่งในภาพรวมแล้วจะนำไปสู่การสร้างเสริมเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และความมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ สำหรับในด้านสังคมนั้น การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวภายใต้แนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จะทำให้เกิดการพัฒนาสาธารณูปโภค และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยวยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ให้ดีขึ้น รวมทั้งช่วยปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนมีความรู้สึกรักและหวงแหนทรัพยากรการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตน นอกจากนี้การเดินทางท่องเที่ยวยังเป็นการเปิดโลกทัศน์ให้แก่นักท่องเที่ยวได้นำความรู้ และประสบการณ์จากการเดินทางมาปรับใช้ในการพัฒนาชีวิตและสังคมให้ดีขึ้น สำหรับประเทศไทยเป็นประเทศที่มีเอกลักษณ์ ทางด้านศิลปวัฒนธรรมเป็นของตนเอง และเป็นที่รู้จักของนานาชาติ โดยในแต่ละจังหวัดของประเทศไทยต่างมีศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นของตนเองที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพลักษณ์สังคม วัฒนธรรม ชาติพันธุ์ของตนไว้อย่างชัดเจน หากจะกล่าวถึงกลุ่มจังหวัดทางภาคเหนือ นั้นมีอยู่ด้วยกันหลายจังหวัด และหนึ่งในนั้นคือ จังหวัด “แม่ฮ่องสอน” ซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งที่มีความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์

และมีศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ เป็นที่นาสนใจของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศ

จากสภาพปัญหาข้างต้น จะเห็นได้ถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม แต่เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดแม่ฮ่องสอนยังไม่มีเป็นที่รู้จักแพร่หลาย ของนักท่องเที่ยวทั่วไป และการขับเคลื่อนกิจกรรม/โครงการของหน่วยงานภาครัฐไม่ยังเกิดผลสัมฤทธิ์เท่าที่ควร ผู้วิจัยจึงได้ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาการดำเนินงานโครงการพัฒนา กลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา กลุ่มชาติพันธุ์ภาคเหนือของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน จึงมีความสนใจที่จะศึกษาประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการพัฒนากลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรม ล้านนา กลุ่มชาติพันธุ์ภาคเหนือของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการพัฒนากลุ่มท่องเที่ยว อารยธรรมล้านนา กลุ่มชาติพันธุ์ภาคเหนือของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการ พัฒนากลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา กลุ่มชาติพันธุ์ภาคเหนือของสำนักงานวัฒนธรรม จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการพัฒนากลุ่มท่องเที่ยว อารยธรรมล้านนา กลุ่มชาติพันธุ์ภาคเหนือของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยการประยุกต์ตามหลักธรรมอิทธิบาท 4

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการพัฒนากลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรม ล้านนา กลุ่มชาติพันธุ์ภาคเหนือของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน” เป็นวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามเพื่อสำรวจประสิทธิภาพและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงาน และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เก็บข้อมูลจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี บทความ ทางวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการ

พัฒนากลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา กลุ่มชาติพันธุ์ภาคเหนือของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1. ประชากร ได้แก่ ประชากรที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปที่เข้าร่วมดำเนินงานกิจกรรมโครงการพัฒนากลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา กลุ่มชาติพันธุ์ภาคเหนือของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้แก่ ชุมชนบ้านในสอย อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 455 คน ชุมชนบ้านหมอกจำแป๋ อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 595 คน และชุมชนบ้านห้วยเฮี้ยะ อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 250 คน รวมทั้งสิ้น 1.300 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 306 ตัวอย่าง

3. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การสัมภาษณ์รายบุคคล (Interview) โดย แบ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญด้านศาสนา 2) กลุ่มนักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ 3) กลุ่มผู้บริหารงานส่วนราชการ 4) กลุ่มผู้บริหาร ข้าราชการ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน และ 5) กลุ่มผู้นำชุมชน รวมทั้งหมด 11 คน

เครื่องมือการวิจัย

1.เชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามเพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพและแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน ลักษณะคำถามจะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) (Likert . Rensis. 1967: 90 – 95)

2.เชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์ เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสัมภาษณ์ที่ใช้เป็นแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์โดยใช้สถิติ ดังนี้ ใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สถิติที่ใช้ คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) สำหรับทดสอบสมมติฐานการทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) เมื่อพบว่า มีความแตกต่าง

จึงทดสอบความแตกต่างรายคู่ โดยวิธีการหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.) และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิธีสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 11 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการพัฒนากลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา กลุ่มชาติพันธุ์ภาคเหนือของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน” ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอต่อไปนี้

1) ระดับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการพัฒนากลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา กลุ่มชาติพันธุ์ภาคเหนือของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการพัฒนากลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา กลุ่มชาติพันธุ์ภาคเหนือของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

การดำเนินงานโครงการพัฒนากลุ่มท่องเที่ยว อารยธรรมล้านนา กลุ่มชาติพันธุ์ภาคเหนือของ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยภาพรวม	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านคุณภาพของงาน (Quality)	3.59	0.38	มาก
2. ด้านปริมาณงาน (Quantity)	3.55	0.36	มาก
3. ด้านเวลาที่ใชในงาน (Time)	3.96	0.32	มาก
4. ด้านค่าใช้จ่าย (Cost)	3.95	0.31	มาก
ภาพรวม	3.76	0.19	มาก

2) ผลการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการพัฒนากลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา กลุ่มชาติพันธุ์ภาคเหนือของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานโครงการพัฒนากลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา กลุ่มชาติพันธุ์ภาคเหนือของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐาน	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	ค่า t	ค่า F	Sig.	ผลการศึกษา	
						ยอมรับ	ปฏิเสธ
1.	เพศ	ประสิทธิภาพ	1.77	-	0.08	-	✓
2.	อายุ	ประสิทธิภาพ	-	1.45	0.22	-	✓
3.	ระดับการศึกษา	ประสิทธิภาพ	-	0.68	0.61	-	✓
4.	รายได้ต่อเดือน	ประสิทธิภาพ	-	1.78	0.13	-	✓

3) แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการพัฒนากลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา กลุ่มชาติพันธุ์ภาคเหนือของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน

3.1 หลักอิทธิบาท 4

ผลการวิเคราะห์แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการพัฒนากลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา กลุ่มชาติพันธุ์ภาคเหนือของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน ตามหลักธรรมอิทธิบาท 4 โดยภาพรวม ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.21)

ด้านฉันทะ (ความพอใจ) คือ ความมุ่งมั่นที่จะดำเนินงานโครงการพัฒนากลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา กลุ่มชาติพันธุ์ภาคเหนือของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้วยความตั้งใจรักและศรัทธาในสิ่งที่ทำ ตลอดถึงมองเห็นผลสำเร็จของการดำเนินงานหรือเป้าหมายของการดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกับองค์กร เพราะความรัก ความศรัทธา และความเชื่อมั่นต่อสิ่งที่เราทำจะนำมาซึ่งมุ่งมั่นทุ่มเท เพื่อทำทุกอย่างให้ได้มาซึ่งสิ่งที่เราศรัทธา มีพลังในการคิดสร้างสรรค์นั่นเอง

ด้านวิริยะ (ความเพียร) คือ ควรดำเนินงานโครงการพัฒนากลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา กลุ่มชาติพันธุ์ภาคเหนือของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้วยความอดทน ไม่ย่อท้อต่อปัญหาอุปสรรค และไม่ละทิ้งงาน ทุ่มเทเวลาและความสามารถในการปฏิบัติงาน ไม่ทอดทิ้ง แม้ในขณะปฏิบัติงานนั้นจะเกิดภาวะกดดันอย่างมาก โดยยึดหลักความสำเร็จของงานเป็นที่ตั้ง

ด้านจิตตะ (ความคิด) คือ ควรมีจิตใจที่จดจ่อกับงาน มีสติ ความรอบคอบและความรับผิดชอบ มีจิตใจที่เข้มแข็งในการทำงาน

ด้านวิมังสา (ความไตร่ตรอง) คือ ควรดำเนินการทบทวนในสิ่งที่ได้คิดได้ทำมา อันเกิดจาก การมีใจรัก (ฉันทะ) แล้วทำด้วยความมุ่งมั่น (วิริยะ) อย่างใจจดใจจ่อและรับผิดชอบ

(จิตตะ) โดยใช้วิจารณ์ญาณอย่างรอบรู้และรอบคอบ ทบทวนในสิ่งที่ได้คิดสิ่งได้ทำผ่านมามีเกิดผลดีผลเสียอย่างไร เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น หรือใช้คำว่า “ถอดบทเรียน” เป็นการสรุปผลการดำเนินงานที่ผ่านมา เพื่อดูว่าสิ่งที่คิดและทำมานั้นมันดำเนินไปในแนวทางที่วาดหวังหรือไม่ ทั้งนี้จะได้วิเคราะห์ต่อไปว่า ที่สำเร็จมันเป็นเพราะอะไร และที่ล้มเหลวมันเกิดจากอะไร เพื่อที่จะได้หาแนวทางแก้ไขหรือหาทางหลีกเลี่ยงผลเสียที่อาจเกิดขึ้น

3.2 องค์ประกอบของประสิทธิภาพ 4 ด้าน

ด้านคุณภาพของงาน (Quality) คือ คุณภาพการดำเนินงานโครงการที่มีคุณภาพสูง คือ หน่วยงานที่รับผิดชอบและชุมชนได้รับประโยชน์คุ้มค่าและมีความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงาน มีความถูกต้อง ได้มาตรฐาน รวดเร็ว สามารถวัดผลความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้อย่างชัดเจน

ด้านปริมาณงาน (Quantity) คือ ปริมาณของงานที่เกิดขึ้นจะต้องเป็นไปตามความคาดหวัง วัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน โดยผลลัพธ์ที่ปฏิบัติมีปริมาณที่เหมาะสม เกิดความคุ้มค่าเมื่อเปรียบเทียบกับทรัพยากรที่ใช้ไป

ด้านเวลาที่ใช้ในการทำงาน (Time) คือ เวลาที่ใช้ในการดำเนินงานจะต้องอยู่ในลักษณะที่ถูกต้องตามหลักที่เหมาะสมกับงานและทันสมัย มีการพัฒนาเทคนิคการทำงานให้สะดวกรวดเร็วขึ้น

ด้านค่าใช้จ่าย (Cost) คือ งบประมาณการดำเนินการทั้งหมดจะต้องเหมาะสมกับงานและวิธีการ คือ จะต้องใช้งบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุด ประสิทธิภาพในมิติของค่าใช้จ่าย หรือต้นทุนการดำเนินการได้แก่ การใช้ทรัพยากรด้านการเงิน คน วัสดุ เทคโนโลยีที่มีอยู่อย่างประหยัด คุ้มค่า และเกิดการสูญเสียน้อยที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการพัฒนากลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา กลุ่มชาติพันธุ์ภาคเหนือของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งประสิทธิภาพในด้านเวลาที่ใช้ในงาน (Time) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด แสดงให้เห็นว่า ระยะเวลาในการดำเนินโครงการพัฒนากลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา กลุ่มชาติพันธุ์ภาคเหนือของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีการจัดขึ้นในช่วงนอกฤดูกาลท่องเที่ยวซึ่งตอบโจทย์ของจังหวัดที่จะมีกิจกรรมดึงดูดนักท่องเที่ยวในช่วงนอกฤดูกาลสร้างรายได้ให้กับจังหวัด อีกทั้งยังได้นำเทคโนโลยีมาช่วยในการประชาสัมพันธ์ เข้าถึงนักท่องเที่ยวในการวางแผนการเดินทางเพื่อร่วมกิจกรรมในปีต่อไป

2. เมื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการพัฒนากลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา กลุ่มชาติพันธุ์ภาคเหนือของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ในภาพรวม จำแนกตามเพศ พบว่าไม่แตกต่างกัน ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

3. เมื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการพัฒนากลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา กลุ่มชาติพันธุ์ภาคเหนือของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ในภาพรวม จำแนกตามอายุ พบว่าไม่แตกต่างกัน ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

4. เมื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการพัฒนากลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา กลุ่มชาติพันธุ์ภาคเหนือของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ในภาพรวม จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่าไม่แตกต่างกัน ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

5. เมื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการพัฒนากลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา กลุ่มชาติพันธุ์ภาคเหนือของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ในภาพรวม จำแนกตามรายได้ พบว่าไม่แตกต่างกัน ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

6. แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการพัฒนากลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา กลุ่มชาติพันธุ์ภาคเหนือของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน ตามหลักอิทธิบาท 4

ด้านฉันทะ (ความพอใจ) พบว่า ประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการพัฒนากลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา กลุ่มชาติพันธุ์ภาคเหนือของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน ตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านฉันทะ (ความพอใจ) อยู่ในระดับมาก หมายความว่า ครมุ่มมั่นที่จะดำเนินงานโครงการพัฒนากลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา กลุ่มชาติพันธุ์ภาคเหนือของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอนด้วยความตั้งใจ รักและศรัทธาในสิ่งที่ทำ ตลอดถึงมองเห็นผลสำเร็จของการดำเนินงานหรือเป้าหมายของการดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกับองค์กร เพราะความรัก ความศรัทธา และความเชื่อมั่นต่อสิ่งที่เราทำจะนำมาซึ่งมุ่งมั่นทุ่มเท เพื่อทำทุกอย่างให้ได้มาซึ่งสิ่งที่เราศรัทธา มีพลังในการคิดสร้างสรรค์นั่นเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระรุ่งตะวัน ส่วโร (เกษสว่าง) (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 กับการบริหารงานของผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลตำบลกุดจับ อำเภอกุดจับ จังหวัดอุดรธานี พบว่า ผู้นำชุมชนต้องมีพอใจในงานที่ทำ และมีความเพียรพยายามเอาใจใส่ในหน้าที่การงานนั้นอย่างต่อเนื่อง ด้วยการพิจารณาอย่างรอบคอบรอบด้านการศึกษาเล่าเรียนจะประสบผลสำเร็จพัฒนาขึ้น การพัฒนาจิตใจคือการยกระดับจิตใจให้สูงขึ้นรวมทั้ง การพัฒนาหน้าที่การงานให้ดีขึ้นได้นั้นต้องมีธรรมประจำใจ คืออิทธิบาท 4

ประการ เป็นหลักธรรมสำหรับพัฒนาบุคคลให้เป็นบุคคลที่ดีของสังคมทำให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

ด้านวิริยะ (ความเพียร) พบว่า ประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการพัฒนากลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา กลุ่มชาติพันธุ์ภาคเหนือของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน ตามหลักธรรมอิทธิบาท 4 ด้านวิริยะ (ความเพียร) อยู่ในระดับมาก หมายความว่า ควรดำเนินงานโครงการพัฒนากลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา กลุ่มชาติพันธุ์ภาคเหนือของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้วยความอดทน ไม่ย่อท้อต่อปัญหาอุปสรรค และไม่ละทิ้งงาน ทุมเทเวลาและความสามารถในการปฏิบัติงาน ไม่ทอดทิ้ง แม้ในขณะที่ปฏิบัติงานนั้นจะเกิดภาวะกดดันอย่างมาก โดยยึดหลักความสำเร็จของงานเป็นที่ตั้ง

ด้านจิตตะ (ความคิด) พบว่า ประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการพัฒนากลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา กลุ่มชาติพันธุ์ภาคเหนือของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน ตามหลักธรรมอิทธิบาท 4 ด้านจิตตะ (ความคิด) อยู่ในระดับมาก หมายความว่า การดำเนินงานโดยมีจิตใจอ่อนโยนสามารถปฏิบัติงานให้สำเร็จได้โดยไม่ใช้ความรุนแรงและไม่เกิดความขัดแย้ง มีการกำกับ ติดตามให้เป็นไปตามแผนงาน เอาใจใส่ ไม่ปล่อยใจให้เกิดความยุ่งยากในขณะที่ปฏิบัติงาน จิตใจแน่วแน่มั่นคงต่องานหรือภารกิจไม่คิดเรื่องอื่นจนกว่างานจะสำเร็จ ละเอียดอ่อนในการปฏิบัติงาน ไม่ปฏิบัติงานแบบขอไปทีหรือฉาบฉวย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิเชฐ ศรีหาล้า (2562 : 666) ได้ทำการวิจัยเรื่องการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรภาครัฐสังกัดกระทรวงมหาดไทยจังหวัดยโสธร พบว่า บุคลากรมีการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ด้านวิมังสา (ความไตร่ตรอง) พบว่า ประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการพัฒนากลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา กลุ่มชาติพันธุ์ภาคเหนือของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน ตามหลักธรรมอิทธิบาท 4 ด้านวิมังสา (ความไตร่ตรอง) อยู่ในระดับมาก หมายความว่า การดำเนินโดยมีการคิดค้นแนวทางการปรับปรุงงาน และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยเหตุผล มีการไตร่ตรองและตรวจสอบข้อบกพร่องเกี่ยวกับการดำเนินงานอยู่ตลอดเวลา มีการวัดผล ประเมินผลการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม มีการศึกษาไตร่ตรองระบบงานเพื่อให้เกิดกระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญญาพร กิ่งนิมมวล (2554) ได้ศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักงานจังหวัดพิษณุโลก ตามหลักอิทธิบาท 4 ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการ

บริหารจัดการตามหลักอิทธิบาท 4 ตามทัศนะของบุคลาการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีแนว
การเพิ่มประสิทธิภาพ คือ บุคลากรควรมีความต้องการใฝ่ใจรักที่จะปฏิบัติงานอยู่เสมอปรารถนาที่จะ
ปฏิบัติงานให้ได้ดียิ่งๆ ขึ้นไป สิ่งที่สำคัญต้องรู้จักการวางแผนงาน วัดผลและคิดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุง
งานให้ดีขึ้นอยู่ตลอดเวลา

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยเรื่อง“ประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการพัฒนากลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรม
ล้านนา กลุ่มชาติพันธุ์ภาคเหนือของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน” ด้วยวิธีระเบียบวิจัยแบบ
ผสวนวิธี ผู้วิจัยได้สรุปองค์ความรู้ใหม่ ดังนี้

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย เรื่อง “ประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการพัฒนากลุ่ม
ท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา กลุ่มชาติพันธุ์ภาคเหนือของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน”
สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการพัฒนากลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา กลุ่มชาติพันธุ์
ภาคเหนือของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีองค์ประกอบดังนี้

1.1 คุณภาพของงาน (Quality)

- หน่วยงานที่รับผิดชอบและชุมชนได้ประโยชน์คุ้มค่า
- มีความพึงพอใจกับผลลัพธ์ของการดำเนินงาน
- ผลการดำเนินงานมีความถูกต้องได้มาตรฐาน รวดเร็ว
- สร้างความพึงพอใจของชุมชนหรือผู้มารับบริการ

1.2 ปริมาณงาน (Quantity)

- เป็นไปตามความคาดหวังของหน่วยงาน และชุมชน
- มีปริมาณที่เหมาะสมตามที่กำหนดในแผนงานหรือเป้าหมาย

1.3 เวลาที่ใช้ในงาน (Time)

- เหมาะสมกับงานและทันสมัย
- มีการพัฒนาเทคนิคการทำงานให้สะดวกรวดเร็วขึ้น

1.4 ค่าใช้จ่าย (Costs)

- ใช้งบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- เกิดการสูญเสียน้อยที่สุด

2. แนวทางองค์ประกอบของการพัฒนา และเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินโครงการพัฒนากลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา กลุ่มชาติพันธุ์ภาคเหนือของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน ตามหลักอิทธิบาท 4

2.1 ฉันทะ (ความพอใจ)

- มีความมุ่งหวังความสำเร็จของงานเหนือสิ่งอื่นใด
- มีส่วนร่วมของคนในชุมชน และความสมัครใจที่จะปฏิบัติงาน
- มีความเต็มใจในการดำเนินงานโดยไม่หวังผลตอบแทน
- รับผิดชอบและพร้อมให้คำแนะนำ ปรีกษา
- ร่วมแก้ไขปัญหาด้วยความเต็มใจ
- รักที่จะปฏิบัติและพัฒนางานอยู่ตลอดเวลาไม่หยุดนิ่ง

2.2 วิริยะ (ความเพียร)

- ปฏิบัติงานได้สม่ำเสมอจนกว่างานจะสำเร็จโดยไม่คำนึงถึงความเหนื่อยยาก
- ปฏิบัติงานทันทีที่ได้รับมอบหมาย
- ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค และไม่ละทิ้งงาน
- ทุ่มีเวลาและความสามารถในการปฏิบัติงานแม้เป็นงานที่ไม่ถนัด
- กล้าสู้งาน ไม่ทอดถอย แม้ในขณะปฏิบัติงานนั้นจะเกิดภาวะกดดันอย่างมาก
- มานะ บากบั่น ไม่เกียจคร้าน โดยยึดหลักความสำเร็จของงานเป็นที่ตั้ง

2.3 จิตตะ (ความคิด)

- มีการกำกับ ติดตาม ให้เป็นไปตามแผนงาน
- เอาใจใส่ ไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่าน ในขณะที่ปฏิบัติงาน
- จิตใจแน่วแน่มั่นคงต่องานและภารกิจ
- ไม่คิดเรื่องอื่นจนกว่างานจะสำเร็จ
- ละเอียดอ่อนในการปฏิบัติงาน
- ไม่ปฏิบัติงานแบบขอไปทีหรือฉาบฉวย
- จิตใจอ่อนโยนสามารถปฏิบัติงานให้สำเร็จได้โดยไม่ใช้ความรุนแรงและไม่เกิดความขัดแย้ง

2.4 วิมังสา (ความไตร่ตรอง)

- มีการไตร่ตรองและตรวจสอบข้อบกพร่องเกี่ยวกับการดำเนินงานอยู่ตลอดเวลา
- มีการซักซ้อม ทดลอง และทำความเข้าใจในการดำเนินงานก่อนที่จะลงมือปฏิบัติ
- มีการศึกษาไตร่ตรองระบบงานเพื่อให้เกิดกระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพ
- มีการวัดผล ประเมินผลการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม
- คิดค้นแนวทางการปรับปรุงงาน และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยเหตุผล

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) มีนโยบายส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อชุมชนอย่างยั่งยืน นำสู่การกระจายรายได้จากธุรกิจท่องเที่ยวสู่ชุมชน

2) มีนโยบายส่งเสริมและพัฒนาให้ชุมชนเข้มแข็ง โดยให้ประชาชนมีการเรียนรู้ พัฒนาทักษะ เพิ่มมูลค่าของทุนทางวัฒนธรรม ก่อให้เกิดผลผลิต การบริการ การหมุนเวียนของเงิน สร้างงาน สร้างอาชีพ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1) การจัดฝึกอบรมเพื่อเพิ่มทักษะในการทำงานอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง เพื่อสร้างแนวทางการดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน และกระตุ้นให้บุคลากรมีความกระตือรือร้นในการทำงาน

2) สร้างความสามัคคีกลมเกลียว การสร้างทีมงาน เพื่อร่วมกันคิดร่วมกันทำงานให้เกิดความสำเร็จ

3) มีตัวชี้วัดความสำเร็จในการดำเนินงาน เพื่อประเมินผลการดำเนินงาน มีการถอดบทเรียน การดำเนินงาน เพื่อลดปัญหาข้อผิดพลาดในการดำเนินงานครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรเปลี่ยนประชากรกลุ่มตัวอย่างและสถานที่ในการศึกษาวิจัย เพื่อเปรียบเทียบกับ การวิจัยในครั้งนี้

2) ควรศึกษาผลสัมฤทธิ์หลังจากมีการนำหลักอิทธิบาท 4 มาประยุกต์ใช้ในการเพิ่ม ประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการพัฒนากลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา กลุ่มชาติพันธุ์ภาคเหนือ ของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน

References

กัญญวราภรณ์ กลิ่นนันทนวล. (2554). “ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักงานจังหวัดพิษณุโลก ตามหลักอิทธิบาท 4”. *การค้นคว้าอิสระพุทธศาสนมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระรุ่งตะวัน ส่วโร (เกษสว่าง). (2562). “การประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 กับการบริหารงานของผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลตำบลกุดจับ อำเภอกุดจับ จังหวัดอุดรธานี”. *การค้นคว้าอิสระพุทธศาสนมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย .

อัครเดช ไม้จันทร์. (2560). “ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานกลุ่มอุตสาหกรรมติดตั้งเครื่องจักรสายการผลิตในจังหวัดสงขลา”. *วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจ มหาบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย :มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

รายงานการประชุมวิชาการระดับชาติ (Proceedings) ครั้งที่ 9 เรื่อง “พุทธวิธี และวิถีครูบา กับการแก้ปัญหาวิกฤติโลก”

(The Buddhist and Kruba Methods to Solve the World Crisis) วันที่ 25 มีนาคม 2566

อัศววัฒน์ นิธิจิรวงศ์. (2559). “ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจ กรุงเทพมหานคร”. *การค้นคว้าอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารรัฐกิจและกิจการสาธารณะ*. คณะรัฐศาสตร์ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

พิเชฐ ศรีหล้า ชัชพงศ์ เทียมทันวนิช วรเชษฐ์ โทอิน และณัฐพล จินดารัมย์. “กลการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรภาครัฐสังกัดกระทรวงมหาดไทย จังหวัดยโสธร” *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์*. ปีที่ 6 ฉบับที่ 3 (2562) : 666.

กระทรวงวัฒนธรรม. (2565). *แผนปฏิบัติราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อักษรไทย.

สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. *แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (5) ประเด็นการท่องเที่ยว(พ.ศ.2561- 2580)*. [ออนไลน์].แหล่งที่มา: <https://nscr.nesdc.go.th/master-plans/> [26 ตุลาคม 2564].

Taro Yamane. (1967). *Statistic: and introductory analysis*. New York: Harper and Row.